

LEGAL INSIGHT

Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ Ν. 4469/2017

Γιώργος Κεφαλάς

L.L.M. mult., M.Sc.

Πριν από ενάμιση περίπου έτος δημοσιεύτηκε ο νόμος 4469/2017 που θέσπισε τον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών. Στον εν λόγω μηχανισμό μπορούσαν να υπαχθούν μόνον πρόσωπα που έχουν την εμπορική ιδιότητα. Παράλληλα, όμως, ειδικά για τις οφειλές προς το Δημόσιο και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης ο νόμος προέβλεπε τη δυνατότητα υπαγωγής και για πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα ακόμη και εάν δεν είναι έμποροι. Οι κρίσιμες νομοθετικές πράξεις για την εφαρμογή της συγκεκριμένης πρόβλεψης εκδόθηκαν τελικά στο τέλος του προηγούμενου έτους, ενώ βελτιώθηκαν σε σημαντικό βαθμό μέσα στους καλοκαιρινούς μήνες του τρέχοντος έτους, παρέχοντας πλέον και στον ελεύθερο επαγγελματία ένα σημαντικό εργαλείο για τη ρύθμιση των οφειλών του.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

A. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Πριν από περίπου ένα έτος τέθηκε σε λειτουργία η πλατφόρμα υποβολής αιτήσεων υπαγωγής στον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών του ν. 4469/2017. Έκτοτε σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων έχει αξιοποιήσει το εν λόγω θεσμικό πλαίσιο, αρκετές δε εξ αυτών έχουν καταλήξει σε μία ευνοϊκή ρύθμιση των οφειλών τους. Δυνατότητα υπαγωγής στις διατάξεις του εν λόγω νόμου είχαν καταρχήν μόνον πρόσωπα (φυσικά ή νομικά) που είχαν την πτωχευτική ικανότητα, ήταν δηλαδή έμποροι. Σχετικά, δε, με πρόσωπα που δεν έχουν την πτωχευτική ικανότητα, όπως κατεξοχήν είναι οι ελεύθεροι επαγγελματίες, η παράγραφος 21 του άρθρου 15 του νόμου προέβλεπε ότι: *«Υστερα από αίτηση οφειλετών τους, οι οποίοι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου [...], το Δημόσιο και οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης δύνανται να προτείνουν στους εν λόγω οφειλέτες λύσεις ρύθμισης των οφειλών τους προς αυτούς, εφαρμοζομένης αναλογικά της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου».*

Ωστόσο η, αναγκαία για την εφαρμογή της, εξειδίκευση της εν λόγω διάταξης υλοποιήθηκε, με την έκδοση σχετικών νομοθετικών πράξεων (της ΠΟΛ 1223/29.12.2017 αναφορικά με το Δημόσιο και την Απόφαση 62134/4100/28.12.2017 αναφορικά με τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης), μόλις το Δεκέμβριο του 2017, ενώ προσφάτως αναμορφώθηκε (με τις ΠΟΛ 1116/19.6.2018 και 34124/2768/19.6.2018, αντίστοιχα), επιτρέποντας την υπαγωγή στην διαδικασία αυτή ρύθμισης ακόμη περισσότερων οφειλετών. Κατωτέρω παρουσιάζονται τα βασικά σημεία του ισχύοντος σήμερα νομοθετικού πλαισίου όσον αφορά τη ρύθμιση οφειλών των ελεύθερων επαγγελματιών προς το Δημόσιο και τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς.

B. ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

1. Ποια πρόσωπα μπορούν να υπαχθούν;

Σύμφωνα με την ΠΟΛ 1223 και την Απόφαση 62134/4100, ως ισχύουν σήμερα, αίτηση ρύθμισης μπορούν να υποβάλουν (και) φυσικά πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα αλλά δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα, εφόσον σε μία τουλάχιστον από τις τρεις τελευταίες χρήσεις έχουν καθαρό αποτέλεσμα προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων. Πρόκειται για τους ελεύθερους επαγγελματίες (δικηγόρους, συμβολαιογράφους, ιατρούς, μηχανικούς, δημοσιογράφους κλπ), η δε προϋπόθεση του καθαρού αποτελέσματος προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων θα προκύπτει από τις τελευταίες ετήσιες δηλώσεις του εντύπου Ε3.

Εξαίρεση προβλέπεται για οφειλέτες που έχουν καταδικαστεί αμετάκλητα σε ορισμένα ποινικά αδικήματα, όπως φοροδιαφυγή, δωροδοκία, καταδολίευση δανειστών, υπεξαίρεση κλπ.

2. Ποιες οφειλές μπορούν να ρυθμιστούν;

Σε αντίθεση με τους εμπόρους οι οποίοι υποβάλλοντας αίτηση στο πλαίσιο του εξωδικαστικού μηχανισμού μπορούν να ρυθμίσουν κάθε οφειλή που έχει γεννηθεί έως 31.12.2017 προς κάθε πιστωτή τους (άρα και οφειλές προς πιστωτικά ιδρύματα ή προμηθευτές), οι ελεύθεροι επαγγελματίες μπορούν, μέσω του εδώ περιγραφόμενου μηχανισμού, να ρυθμίσουν μόνον τις οφειλές τους προς το Δημόσιο ή τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς, που είχαν βεβαιωθεί κατά την 31.12.2017. Για οφειλές προς λοιπούς πιστωτές οι ελεύθεροι επαγγελματίες πρέπει να αξιοποιήσουν άλλες δυνατότητες που παρέχει το νομοθετικό πλαίσιο, π.χ. για οφειλές προς πιστωτικά ιδρύματα τις διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών.

Το ανώτατο όριο των 50.000 ευρώ προς κάθε έναν από τους εν λόγω πιστωτές (50.000 ευρώ προς Δημόσιο και 50.000 ευρώ προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς) καταργήθηκε πρόσφατα και, πλέον, οι ελεύθεροι επαγγελματίες μπορούν να αιτηθούν ρύθμισης ανεξάρτητα από το ύψος της οφειλής τους. Ειδικά πάντως για οφειλέτες που η οφειλή τους προς το Δημόσιο ή προς τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς υπερβαίνει το ποσό των 125.000 ευρώ, πρέπει να συνυποβάλλεται υποχρεωτικά και αξιολόγηση βιωσιμότητας και σχέδιο αναδιάρθρωσης των οφειλών από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα. Πάντως εξαιρούνται από τη ρύθμιση οφειλές που κατά το παρελθόν είχαν ρυθμιστεί στο πλαίσιο του νόμου Κατσέλη για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά (ν. 3869/2010), ακόμη και εάν ο οφειλέτης έχει χάσει την προστασία αυτή.

3. Πώς υποβάλλεται η αίτηση υπαγωγής στην εν λόγω ρύθμιση;

Ο οφειλέτης που επιθυμεί να επωφεληθεί από την εν λόγω ρύθμιση υποβάλλει αίτηση ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (Ε.Γ.Δ.Ι.Χ.) και με τη χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ν. 4469/2017. Η αίτηση είναι μία, ανεξάρτητα αν ο οφειλέτης έχει οφειλές τόσο προς το Δημόσιο, όσο και προς Ασφαλιστικό Οργανισμό, και απευθύνεται στη Φορολογική Διοίκηση και στο ΚΕΑΟ.

4. Βάσει ποιων στοιχείων εκτιμάται η ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη;

Καταρχάς, στο οικείο νομοθετικό πλαίσιο προβλέπεται ότι, για την υποβολή της πρότασής τους, Δημόσιο και Ασφαλιστικοί Φορείς λαμβάνουν υπόψη το διαθέσιμο εισόδημα και την αξία των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη.

- Για τα ακίνητα, εφόσον η οφειλή υπερβαίνει το ποσό των 20.000 ευρώ (κρινόμενη ξεχωριστά για το Δημόσιο και τους Φορείς Ασφάλισης), η αξία τους προκύπτει από έκθεση εκτιμητή, άλλως λαμβάνεται υπόψη η αξία του ακινήτου βάσει του πιστοποιητικού ΕΝΦΙΑ. Αν λοιπόν, η πραγματική αξία του/των ακινήτου/των του οφειλέτη είναι μικρότερη από την αντικειμενική (όπως αυτή αποτυπώνεται στο πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ), ενδείκνυται αυτός να λάβει και να συνυποβάλει έκθεση εκτιμητή, από την οποία να προκύπτει η πραγματική αξία.
- Για το εισόδημα του οφειλέτη λαμβάνεται υπόψη το μεγαλύτερο ανάμεσα στον μέσο όρο των κερδών προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων της τελευταίας τριετίας και των κερδών προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων του τελευταίου έτους, προσαυξημένο κατά το μέσο όρο των εσόδων του οφειλέτη από άλλες πηγές για την τελευταία τριετία.

5. Τι ρυθμίσεις χορηγούν το Δημόσιο και οι Φορείς Ασφάλισης σε οφειλέτες ελεύθερους επαγγελματίες;

Καταρχάς να σημειωθεί ότι η ΑΑΔΕ (για το Δημόσιο) και το ΚΕΑΟ (για τον Ασφαλιστικό Φορέα) υποβάλλουν δύο χωριστές προτάσεις και ο οφειλέτης μπορεί είτε να συμφωνήσει με αμφότερες, είτε μόνον με τη μία εξ αυτών, είτε να τις απορρίψει και τις δύο.

Προς ευχερέστερη παρουσίαση οι σχετικές δυνατότητες ρύθμισης παρουσιάζονται σε πίνακα:

	Οφειλές έως 3.000 €	Οφειλές 3.001-20.000 €	Οφειλές μεγαλύτερες από 20.000 €
Δυνατότητα διαγραφής προσαυξήσεων, τόκων, προστίμων	ΟΧΙ	Διαγραφή 85% των οφειλών από προσαυξήσεις και τόκους	Διαγραφή 85% των οφειλών από προσαυξήσεις και τόκους και 95% από πρόστιμα
Δυνατότητα διαγραφής βασικής οφειλής	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Μέγιστος αριθμός δόσεων	36	120	120
Ελάχιστο ποσό δόσης	50€	50€	50€

Σε κάθε περίπτωση, η διαγραφή των οφειλών και η απαλλαγή τόκων, προσαυξήσεων και προστίμων τελεί πάντοτε υπό την προϋπόθεση ότι θα αποπληρωθεί ολοσχερώς το ποσό της ρύθμισης.

Να σημειωθεί, επίσης, ότι για οφειλές που υπερβαίνουν το ποσό των 20.000 €, το Δημόσιο ή Ασφαλιστικός Φορέας χορηγεί ρύθμιση, υπό την ακόλουθη προϋπόθεση: Πρέπει το πηλίκο της διαίρεσης με αριθμητή το ποσό που απομένει αφού από την οφειλή αφαιρέσουμε το μέρος που διαγράφεται και παρονομαστή το εισόδημα του οφειλέτη (ως προσδιορίστηκε ανωτέρω), να είναι μικρότερο ή ίσο του αριθμού 8. Με απλά

λόγια, θα πρέπει το χρέος μετά την αφαίρεση των προσαυξήσεων, τόκων και προστίμων να μην είναι κατά 8 φορές μεγαλύτερο από το εισόδημα του οφειλέτη (όπως αυτό υπολογίζεται σύμφωνα με τα ανωτέρω).

Ομοίως, προβλέπεται ότι το Δημόσιο ή οι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί δεν προτείνουν ρυθμίσεις, εφόσον η οφειλή προς τον οικείο φορέα υπερβαίνει τις 20.000 ευρώ και η συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη το εικοσιπενταπλάσιο (25) αυτής, ή εφόσον η οφειλή υπερβαίνει τις 50.000 ευρώ και η συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων το εικοσαπλάσιο (20) αυτής, ή, τέλος, η οφειλή υπερβαίνει τις 200.000 ευρώ και η συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων το δεκαπενταπλάσιο (15) αυτής.

6. Ποια προνόμια παρέχει τυχόν ρύθμιση με το Δημόσιο ή τον Ασφαλιστικό Φορέα;

- Δεν υπολογίζονται περαιτέρω τόκοι και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής και πρόστιμα (για τις ρυθμισμένες οφειλές).
- Χορηγείται στον οφειλέτη φορολογική ή/και ασφαλιστική ενημερότητα, αναλόγως αν θα προχωρήσει σε ρύθμιση και με τους δύο φορείς (Δημόσιο, Ασφαλιστικός Φορέας) ή με κάποιον εξ αυτών.
- Αναστέλλεται η ποινική δίωξη για τα οικεία ποινικά αδικήματα της μη καταβολής χρεών ή/και της μη καταβολής εισφορών.
- Αναστέλλεται τυχόν αναγκαστική εκτέλεση που έχουν ξεκινήσει σε βάρος του οφειλέτη το Δημόσιο ή ο Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης.

7. Σε περίπτωση υπαγωγής στη ρύθμιση αυτή ποια είναι η τύχη προηγούμενων ρυθμίσεων με το Δημόσιο ή τον Ασφαλιστικό Φορέα;

Η υπαγωγή στην περιγραφόμενη εδώ ρύθμιση συνεπάγεται την αυτοδίκαιη απώλεια τυχόν υφιστάμενων ρυθμίσεων για τις ίδιες οφειλές.

8. Για ποιους λόγους ο οφειλέτης μπορεί να εκπέσει της ρύθμισης και ποιες συνέπειες επιφέρει η απώλειά της;

Η ρύθμιση χάνεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Αν ο οφειλέτης δεν καταβάλει ποσό που αντιστοιχεί σε τρεις (3) δόσεις της ρύθμισης.
- Αν ο οφειλέτης παραλείψει να υποβάλει τις προβλεπόμενες δηλώσεις (π.χ. δήλωση φορολογία εισοδήματος, δήλωση ΦΠΑ, Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις κλπ.) μέσα σε τρεις μήνες από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής τους.
- Εάν ο οφειλέτης παραλείψει να εξοφλήσει ή να ρυθμίσει οφειλές προς το Δημόσιο ή τους Ασφαλιστικούς Φορείς που βεβαιώθηκαν μετά την 31.12.2017 εντός 90 ημερών από την υπαγωγή στη ρύθμιση ή, για οφειλές που προέκυψαν μετά την υπαγωγή του στη ρύθμιση, εντός 60 ημερών από τη λήξη της εκάστοτε προθεσμίας καταβολής.

Σε περίπτωση που εκπέσει της ρύθμισης ο οφειλέτης, καθίσταται αμέσως ληξιπρόθεσμο και απαιτητό το σύνολο της οφειλής του, ως είχε βεβαιωθεί και μαζί με τους αναλογούντες τόκους, προσαυξήσεις και πρόστιμα.

9. Μέχρι πότε είναι δυνατή η υπαγωγή στην οικεία ρύθμιση:

Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλουν την αίτησή τους έως τις 31.12.2018, προκειμένου να επωφεληθούν των ευνοϊκών αυτών διατάξεων.

Γ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το πολυαναμενόμενο κανονιστικό πλαίσιο για τη ρύθμιση των οφειλών των ελεύθερων επαγγελματιών προς το Δημόσιο και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης είναι πραγματικότητα ήδη από τα τέλη του προηγούμενου έτους, ενώ οι πρόσφατες τροποποιήσεις του οικείου νομοθετικού πλαισίου, και ιδίως η κατάργηση του ανώτατου ποσού της οφειλής, θα επιτρέχουν την υπαγωγή στον μηχανισμό ενός σημαντικού αριθμού συμπολιτών μας. Η τυπικότητα της διαδικασίας προϋποθέτει κατάλληλη προετοιμασία του οφειλέτη πριν από την υποβολή της αίτησης, η δε απλότητά της σε σύγκριση με τη διαδικασία του εξωδικαστικού μηχανισμού για εμπόρους, προμηνύει και την προσφυγή μίας μεγάλης μερίδας των ελεύθερων επαγγελματιών στις οικείες διατάξεις.